

Pr: 12.10.2011
Propunere discutarea de Comisia 1
[Signature]

26.090/ST/
/2011

"Consiliul Superior al Magistraturii este
garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)

Direcția legislație, documentare și contencios

Nr. 21112/1154/2011

Secretar general,

Judecător Roza Marcu

Propunere discutarea de sedința
Plenului din 18.10.2011
[Signature]

13.10.2011

H. C. 1 - 13.10.2011

Notă

privind propuneri de modificare a Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru

În ședința din 13 septembrie 2011, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a dispus, printre altele, sesizarea Comisiei nr. 1 - Independența justiției și cooperarea interinstituțională cu privire la necesitatea modificării în ansamblu a Legii nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru.

Referitor la acest aspect, facem următoarele precizări:

De la adoptarea sa, Legea nr. 146/1997 a suferit mai multe modificări și completări, însă toate aceste modificări și completări au fost punctuale, fără a fi făcută o reevaluare *de ansamblu* a taxelor judiciare de timbru.

În opinia noastră, o astfel de reevaluare ar fi necesară din mai multe perspective, inclusiv cu referire la *cuantumul* taxelor, care se situează încă la nivelurile stabilite pentru anul 2007 (Legea nr. 276/2009 privind aprobarea OUG nr. 212/2008 prevăzând, într-adevăr, unele majorări, însă doar cu privire la anumite categorii de acțiuni).

În acest sens, semnalăm, cu titlu de exemplu, cuantumul foarte mic al taxelor prevăzute de lege cu privire la cererile și acțiunile în materia contenciosului administrativ, cereri și acțiuni cu o *pondere semnificativă* în totalul cauzelor cu care sunt investite instanțele judecătorești.

Astfel, potrivit art. 3 lit. m) din Legea nr. 146/1997, cererile introduse de cei vătămați în drepturile lor printr-un act administrativ sau prin refuzul nejustificat al unei

autorități administrative de a le rezolva cererea referitoare la un drept recunoscut de lege se timbrează după cum urmează:

- cererea pentru anularea actului sau, după caz, recunoașterea dreptului pretins, precum și pentru eliberarea unui certificat, unei adeverințe sau oricărui alt înscris - **4 lei** (RON);
- cererea cu caracter patrimonial, prin care se solicită și repararea pagubelor suferite - 10% din valoarea pretinsă, dar **nu mai mult de 39 lei**.

În această materie, nu ar fi poate lipsit de interes a se institui obligația plății unei *cauțiuni* atunci când, în conformitate cu dispozițiile art. 14 din Legea contenciosului administrativ nr. 544/2004, se solicită suspendarea executării actului administrativ, *similar dispozițiilor art. 215 din OG nr. 92/2003 privind codul de procedură fiscală*, republicată, cu modificările și completările ulterioare - „instanța competentă poate suspenda executarea actului administrativ fiscal, dacă se depune o cauțiune de până la 20% din cuantumul sumei contestate, iar în cazul cererilor al căror obiect nu este evaluabil în bani, o cauțiune de până la 2.000 lei”.

Referitor la aceste cereri de suspendare, subliniem și faptul că, în prezent, în lipsa unei prevederi exprese privind taxele judiciare de timbru datorate, în practica judiciară s-au conturat opinii diferite (unele instanțe considerând că sunt aplicabile dispozițiile art. 3 lit. e din lege, iar altele art. 13), astfel încât s-ar impune o intervenție legislativă, în acest sens.

Taxele judiciare de timbru în materia contenciosului administrativ nu sunt singurele care se situează la valori ne semnificative, considerații similare fiind valabile și în cazul altor tipuri de cereri și acțiuni, cum ar fi cererile de recuzare și de strămutare în materie civilă, care sunt în prezent taxate cu suma modică de **4 lei** (art. 3 lit. k și respectiv d din Legea nr. 146/1997).

Tot astfel, taxa judiciară de timbru în cazul contestației la executare silită nu poate depăși **194 lei**, indiferent de valoarea contestată.

În Bulgaria, spre exemplu, taxa în cazul acțiunilor și cererilor evaluabile în bani

este de 4% din valoare, dar *nu mai puțin de 50 leva*, iar în cazul acțiunilor neevaluabile în bani se percepe o taxă de până la 80 leva, dar *nu mai puțin de 30 leva*. În Germania, suma minimă a unei taxe calculate la valoare este de 10 euro.

Ca atare, ar trebui să se ia în considerare *necesitatea majorării taxelor judiciare de timbru*, ținându-se seama, desigur, și de actualul context socio-economic dificil.

O astfel de măsură, de majorare a cuantumului taxelor judiciare de timbru, ar trebui corelată, în privința cererilor și acțiunilor evaluabile în bani, cu *reașezarea pragurilor valorice*, dat fiind faptul că, în prezent, primul prag se situează până în 50 de lei.

Chiar și în măsura în care majorarea acestor taxe nu ar fi considerată o măsură oportună, s-ar impune măcar actualizarea lor anuală (obligație care nu a mai fost respectată începând cu anul 2007) în conformitate cu dispozițiile art. 28 alin. (1) din Legea nr. 146/1997, potrivit căroră „nivelul taxelor judiciare de timbru prevăzute de prezenta lege se actualizează o dată pe an cu indicele ratei inflației, prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Justiției și Libertăților Cetățenești și a Ministerului Finanțelor Publice”.

Apoi, nu putem să nu observăm că în țara noastră există o paletă foarte largă de cereri și acțiuni scutite de plata taxelor judiciare de timbru.

Astfel, articolul 15 din Legea nr. 146/1997 prevede nu mai puțin de 20 de astfel de ipoteze (dintre care cea de la litera p este una extrem de cuprinzătoare, permițând prevederea de scutiri prin alte legi speciale). În plus, alte cazuri de scutire sunt reglementate în articolele 16, 16¹, 17, 17¹ și 17².

Desigur, înțelegem rațiunea pentru care au fost instituite scutiri pentru *unele* tipuri de acțiuni ori cereri, însă apreciem că se impune regândirea *în ansamblu* a listei „scutirilor obiective” și a condițiilor acordării de scutiri, reduceri, eșalonări sau amânări pentru plata taxei judiciare de timbru, ținându-se seama și de dispozițiile OUG nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, cu modificările și completările ulterioare.

De altfel, în comparație cu alte state europene, scutiile prevăzute de legislația românească sunt dintre cele mai numeroase. Cu titlu de exemplu, menționăm că în Bulgaria nu sunt scutite de plata taxei de timbru nici acțiunea civilă într-un proces penal (taxa fiind de 4% din acțiunea admisă, dar nu mai puțin de 40 leva) și nici cererea de adopție (25 de leva).

Referitor la aceste scutiri, o atenție particulară merită acordată materiei contravenționale, față de ponderea semnificativă pe care o au plângerile contravenționale în materie civilă (și în special cele la regimul circulației rutiere). Astfel, potrivit concluziilor „Raportului privind activitatea instanțelor de judecată în primul semestru al anului 2011”, numai în primul semestru al anului acesta, la nivelul judecătoriilor au fost înregistrate peste 100.000 de plângeri administrative legate de sancțiunile administrative pe Codul Rutier și peste 30.000 de contestații pe taxa de rovinetă (din datele CNADR).

S-a arătat că din cele 1.246.328 cauze de soluționat la nivelul judecătoriilor, aproximativ 17% îl reprezintă plângerile contravenționale (121.512 noi cauze având acest obiect în primul semestru 2011), ceea ce reprezintă extrem de mult.

În prezent, în conformitate cu dispozițiile art. 36 din OG nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, „plângerea împotriva procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției, recursul formulat împotriva hotărârii judecătorești prin care s-a soluționat plângerea, precum și orice alte cereri incidente sunt scutite de taxa judiciară de timbru”. De menționat că, potrivit art. 15 lit. p) din Legea nr. 146/1997, sunt scutite de plata taxei judiciare de timbru „orice alte acțiuni, cereri sau acte de procedură pentru care se prevăd, prin *legi speciale*, scutiri de taxă judiciară de timbru”.

Totodată, potrivit art. 15 lit. i) și m) din aceeași lege, sunt scutite de plata taxei judiciare de timbru acțiunile și cererile referitoare la sancționarea contraveniențelor, precum și cele referitoare la amenzile de orice fel.

Or, nu doar că petentul nu plătește nicio taxă de timbru, însă acesta nu este obligat nici măcar la plata cheltuielilor de judecată în măsura în care i se respinge plângerea – având, din această perspectivă, o situație mai favorabilă chiar decât cea a petentului din

[REDACTAT] procesul penal care, deși nu plătește nici el taxe judiciare de timbru, este totuși obligat la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat dacă i se respinge cererea (chiar și inculpatul fiind obligat la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat, dacă este condamnat).

În acest context, nu ar fi poate lipsit de interes a se impune instituirea unei taxe judiciare de timbru pentru introducerea unei plângeri contravenționale, așa cum există și în alte state europene (spre exemplu, în Germania), taxă al cărei quantum să fie fix. Tot astfel, în măsura în care prin procesul verbal de constatare a contravenției, atacat în instanță, se aplică și măsura confiscării (contestată, la rândul ei), ar putea fi stabilite taxe la valoare, plafonate la o anumită sumă maximă.

Totuși, în condițiile în care se apreciază că nu se impune eliminarea scutirii de plata taxei judiciare de timbru în cazul plângerilor contravenționale, s-ar putea discuta despre obligația plății unor cheltuieli de judecată în favoarea statului pentru petenții care primesc o soluție de respingere a acestor plângeri (care, statistic, sunt cele mai numeroase) ori care își retrag plângerea.

De altfel, în acord cu o mai veche propunere a Consiliului Superior al Magistraturii, apreciem că s-ar impune *instituirea unor cheltuieli de procedură*, datorate statului, nu doar în materie contravențională, ci, în general, în cauzele civile (în cele penale, situația fiind reglementată), *cu stabilirea și delimitarea relației dintre aceste cheltuieli, pe de o parte, și taxele judiciare de timbru și timbrul judiciar, pe de altă parte.*

Prin luarea acestei măsuri – similar cheltuielilor judiciare avansate de stat în procesele penale – s-ar crea posibilitatea unei mai mari acoperiri a cheltuielilor efectuate de stat în cursul procesului.

Desigur, în măsura în care propunerea ar fi însușită, s-ar impune și reglementarea unor criterii obiective pentru determinarea quantumului cheltuielilor de procedură (asemenea criteriilor fiind, în egală măsură, necesare pentru determinarea quantumului cheltuielilor judiciare avansate de stat în procesele penale).

Spre exemplu, în Anglia și Țara Galilor, pe cât posibil, taxele sunt stabilite spre a reflecta *costul integral* de prestare a serviciilor în cauză, fiind calculate folosind un model

detaliat de calcul al prețurilor care ține seama de toate costurile relevante. Aceste costuri sunt trase din conturile și planurile de cheltuieli ale Serviciului Instanțelor Judiciare al Majestății Sale și apoi sunt defalcate pe diferitele activități (civile, de dreptul familiei etc.) și procese (cazuri în litigiu, audieri, executări etc.), folosind datele legate de numărul de personal și timp judiciar dedicate fiecărui caz.

În altă ordine de idei, reluând, de asemenea, o propunere anterioară a Consiliului Superior al Magistraturii, apreciem că se impune modificarea dispozițiilor Legii nr. 146/1997 astfel încât sumele rezultate din plata taxelor de timbru să nu mai revină în întregime bugetelor locale, ca în prezent (art. 19 și art. 26 alin. 4), un anumit procent urmând să fie direcționat la bugetul de stat și evidențiat distinct în bugetele de venituri și cheltuieli ale instanțelor judecătorești.

Menționăm că, în condițiile în care s-ar majora cuantumul taxelor de timbru, conform propunerii prezentate mai sus, această măsură nu ar fi de natură să afecteze bugetele locale, procentul ce ar urma să revină bugetelor instanțelor urmând a fi stabilit astfel încât să fie acoperit prin excedentul rezultat în urma majorării.

Reamintim că, potrivit dispozițiilor art. 136 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, „începând cu data de 1 ianuarie 2010, atribuțiile Ministerului Justiției referitoare la gestionarea bugetului curților de apel, al tribunalelor, al tribunalelor specializate și al judecătoriilor vor fi preluate de Înalta Curte de Casație și Justiție” (termenul prevăzut la art. 136 fiind însă prorogat până la data de 1 ianuarie 2012, prin O.U.G. nr. 109/2010).

În fine, o altă propunere mai veche a Consiliului Superior al Magistraturii constă în instituirea unei taxe pentru cererile de eliberare a unor copii simple de pe înscrisurile din dosare de către instanțele judecătorești.

Aceasta întrucât, chiar și în condițiile în care operațiunea propriu-zisă de copiere nu se realizează de instanță, pentru eliberarea acestor copii trebuie afectat personal din cadrul instanței, care să asigure securitatea pieselor dosarului în cursul operațiunii de copiere.

Propun înaintarea prezentei note Comisiei nr. 1 - Independența justiției și
cooperarea interinstituțională, pentru a analiza și a decide.

AVIZAT,
DIRECTOR,
Judecător Constantin Nicolae

ȘEF SERVICIU,
Judecător Andreea Simona Uzlaşu

ÎNTOCMIT,
Judecător Andreea Cioată,
2 ex. 09.10.2011

